

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

26

YASAMA YILI

3

SIRA SAYISI: 553

İstanbul Milletvekili Mustafa Şentop ve Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı'nın Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2312) ve Anayasa Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda

“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic” internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/2312 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı4
- Genel Gerekçesi4
- Madde Gerekçeleri5

• Anayasa Komisyonu Raporu9

• Muhalefet Şerhleri16

• Teklif Metni22

• Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin22

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz. 20.04 2018

Mustafa Kalaycı

Konya

Mustafa Şentop

İstanbul

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYON

(2/2312)

ESAS

Anayasa Komisyonu

GENEL GEREKÇE

21/1/2017 tarihli ve 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 11/2/2017 tarihli Resmi Gazete’de halk oylamasına sunulmak üzere yayımlanmış ve 16/4/2017 tarihinde yapılan halk oylaması ile kabul edilerek kesin sonuçların Yüksek Seçim Kurulu tarafından 27/4/2017 tarihli ve 30050 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayımlanması sonucunda yürürlüğe girmiştir. Ancak Kanunun Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimlerine ilişkin hükümlerinin birlikte yapılacak Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimi takviminin başladığı tarihte, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine ilişkin hükümlerinin ise bu seçim sonucunda seçilen Cumhurbaşkanının göreve başladığı tarihte yürürlüğe girmesi hükme bağlanmıştır.

16/4/2017 tarihinde yapılan halk oylamasıyla kabul edilen düzenleme, 1982 Anayasasında bugüne kadar yapılan en önemli değişiklikleri içermektedir. Yapılan değişiklikle, parlamenter hükümet sistemi yerine Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi getirilmiştir. Sert kuvvetler ayrılığını temel alan yeni hükümet sisteminde Bakanlar Kurulu ve Başbakanlık kurumları Anayasadan çıkarılarak yürütmedeki çift başlılığa son verilmiştir.

Anayasa değişikliğiyle getirilen yeni hükümet sistemine bağlı olarak Anayasanın Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimine ilişkin hükümlerinde önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu kapsamda;

- Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimlerinin 5 yılda bir aynı gün yapılması,

- Cumhurbaşkanı veya Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi halinde, her iki seçimin de aynı gün yapılması,

- Bir kişinin en fazla iki kez Cumhurbaşkanı seçilebilmesi; ancak Cumhurbaşkanının ikinci döneminde, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi halinde, Cumhurbaşkanının bir defaya mahsus olmak üzere yeniden aday olabilmesi,

- Cumhurbaşkanlığına; siyasi parti gruplarının, en az yüz bin seçmen ve son Türkiye Büyük Millet Meclisi seçiminde tek başına veya birlikte geçerli oyların yüzde beşini almış olan siyasi partilerin aday gösterebilmesi,

- Milletvekili sayısının 600'e çıkarılarak, milletvekili seçilme yaşının 18'e indirilmesi, hükme bağlanmıştır.

Kanun Teklifi ile Anayasada seçimler konusunda yapılan söz konusu değişikliklere uyum amacıyla 6271 sayılı Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu, 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununda değişiklik yapılması öngörülmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- 298 sayılı Kanunun 94/C maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Maddenin mevcut birinci fıkrasına göre, yurt dışındaki seçmenler seçimin yapılacağı günün kırk beş gün öncesinden başlayarak seçim gününden önceki yedinci güne kadar bir başka ifadeyle otuz sekiz güne kadar oy kullanabilmeleri mümkündür. Anayasanın 102 nci maddesinin ikinci fıkrasında, Cumhurbaşkanlığı seçiminde ilk oylamada salt çoğunluk sağlanamadığı takdirde bu oylamayı izleyen ikinci pazar günü ikinci oylama yapılacağı hükme bağlandığından, yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlı seçmenlerin Cumhurbaşkanlığı seçiminin ikinci oylamasına yönelik oy verme süresi çok kısıtlı olacaktır. Bu nedenle yurt dışında, Türkiye'deki oy verme gününden önceki üçüncü güne kadar oy kullanılabilmesine imkân sağlamak amacıyla maddenin birinci fıkrasında değişiklik yapılmaktadır.

Yurt dışında yaşayan seçmenlerin Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenen oy verme günlerinden kendilerine uygun olan herhangi bir günde oy vermelerine imkân sağlamak amacıyla, birinci fıkranın son cümlesi yürürlükten kaldırılmak suretiyle randevuyla oy kullanılması usulünden vazgeçilmektedir.

Öte yandan yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlı bulunan seçmenler, kural olarak seçimin yapılacağı günün kırk beş gün öncesinden başlamak üzere oy kullanabilmektedir. Oy kullanma süresinin uzunluğu nedeniyle uygulamada ortaya çıkan zorlukların önüne geçilebilmesi amacıyla, siyasi partilerin yurt dışında her oy verme günü için ayrı sandık kurulu üyesi bildirebilmelerine imkân tanınmaktadır.

Madde 2- 2839 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinde değişiklik yapılmaktadır. 6771 sayılı Kanunla Anayasada yapılan değişiklikle getirilen yeni hükümet sisteminde sert kuvvetler ayrılığı ilkesinin benimsenmesine bağlı olarak yürütme yetkisi Cumhurbaşkanına, yasama yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olduğundan, bir kimsenin aynı zamanda hem Cumhurbaşkanı adayını hem de milletvekili adayını olamayacağı ve aday gösterilemeyeceğine ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Madde 3- 6271 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır. 6771 sayılı Kanunla Anayasanın 77 nci, 106 ncı ve 116 ncı maddelerinde yapılan değişikliklerle; Cumhurbaşkanlığı seçimleri ile TBMM seçimlerinin aynı gün birlikte yapılacağı, Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması halinde Cumhurbaşkanı seçiminin kırkbeş gün içinde yapılacağı, TBMM genel seçimine bir yıl veya daha az süre kalmışsa seçimlerin birlikte yenileneceği ve Cumhurbaşkanının ikinci döneminde seçimlerin Meclis tarafından yenilenmesine karar verilmesi halinde Cumhurbaşkanının bir kez daha aday olabileceği hükme bağlandığından, bu değişikliklere uyum sağlamak amacıyla maddede düzenleme yapılmaktadır.

İkinci fıkrada, Anayasanın 116 ncı maddesinde yapılan değişikliğe uygun şekilde, Cumhurbaşkanının ikinci döneminde Meclis tarafından seçimlerin yenilenmesi halinde, Cumhurbaşkanının yeniden aday olabileceği hükme bağlanmaktadır.

Ayrıca, Cumhurbaşkanı ve TBMM seçimleri aynı gün yapılacak ve bu organlar beş yıl görev yapacaklardır. Cumhurbaşkanının ikinci oylamada seçilmesi halinde veya ikinci oylamada da seçilememesi nedeniyle yenilenen seçim sonucunda seçilmesi halinde beş yılın hesabında birlikte yapılan seçim tarihi esas alınacaktır.

Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması ve genel seçime bir yıl veya daha az süre kalması halinde, Cumhurbaşkanı seçimi, boşalmayı takip eden altmışıncı günden sonraki ilk Pazar günü TBMM seçimi ile birlikte yapılacaktır. Buna karşın, Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması ve genel seçime bir yıldan fazla süre kalması halinde ise Cumhurbaşkanı seçimi, boşalmayı takip eden kırkbeş gün içindeki son Pazar günü yapılacaktır. Bu şekilde seçilen Cumhurbaşkanı, TBMM genel seçim tarihine kadar görevine devam edecek ve kalan süreyi tamamlayan Cumhurbaşkanı açısından bu süre dönemden sayılmayacaktır.

Madde 4- 6271 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Anayasanın 6771 sayılı Kanunla değişik 101 inci maddesinin altıncı fıkrasında, Cumhurbaşkanı seçiminin ikinci oylamasında adaylardan birinin herhangi bir nedenle seçime katılmaması halinde aday ikâmesinin yapılacağı hükme bağlandığından, mevcut ikinci fıkra anılan değişikliğe uygun şekilde düzenlenmektedir. Ayrıca oy pusulalarının basımı ve dağıtımı için gereken süre ile yurt dışında oy verme işlemlerinin Türkiye’dekinden daha önce başlayıp bitecek olması nedeniyle seçimin düzen içinde yürütülerek özellikle yurtdışındaki vatandaşlarımızın oy kullanmalarını temin etmek amacıyla ikâmenin oy vermeyi takip eden gün saat 17.00’ye kadar yapılabileceği hüküm altına alınmaktadır.

Anayasanın 101 inci maddesinde yapılan değişiklikle, referandum şeklinde yapılan seçimde Cumhurbaşkanının seçilememesi halinde, sadece Cumhurbaşkanı seçiminin yenilenmesi hükme bağlandığından; üçüncü fıkrada, tek adayla gidilen oylamalarda Cumhurbaşkanının seçilememesi halinde sadece Cumhurbaşkanı seçiminin yenileneceği hüküm altına alınmaktadır.

Anayasanın 101 inci ve 116 ncı maddelerinde yapılan değişikliklerle; Cumhurbaşkanı seçiminin tamamlanamaması halinde yenisi göreve başlayıncaya kadar mevcut Cumhurbaşkanının görevine devam edeceği, TBMM veya Cumhurbaşkanınca seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi halinde her iki seçimin de birlikte yenileneceği ve bu durumda, Meclisin ve Cumhurbaşkanının yetki ve görevlerinin yeni Meclisin ve Cumhurbaşkanının göreve başlamasına kadar devam edeceği hükme bağlanmıştır. Bu itibarla dördüncü fıkrada, Cumhurbaşkanının görev süresinin dolması, seçimlerin tamamlanamaması veya seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi halinde yeni seçilen Cumhurbaşkanı göreve başlayıncaya kadar mevcut Cumhurbaşkanının görevinin devam edeceği düzenlenmektedir.

Öte yandan Anayasanın 101 inci maddesinde yapılan değişiklikle, Cumhurbaşkanı seçilenin varsa partisiyle ilişkisinin kesileceğine dair hüküm yürürlükten kaldırıldığından, maddenin mevcut son fıkrasında yer alan Cumhurbaşkanının varsa siyasi partisiyle ilişkisinin kesilmesine ilişkin hükme maddede yer verilmemekte, Cumhurbaşkanı seçilenin varsa milletvekilliğinin sona ereceği düzenlenmektedir.

Madde 5- 6271 sayılı Kanunun 7 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. 6771 sayılı Kanunla Anayasanın 101 inci maddesinde yapılan değişiklikle, Cumhurbaşkanlığına siyasi parti gruplarının, en son yapılan genel seçimlerde toplam geçerli oyların tek başına veya birlikte en az yüzde beşini almış olan siyasi partilerin ve en az yüz bin seçmenin aday gösterebileceği hüküm altına alınmıştır. Bu değişikliğe uygun şekilde maddede düzenleme yapılmaktadır. Anayasa değişikliğiyle siyasi partiler dışında yüz bin seçmen tarafından da Cumhurbaşkanlığına aday gösterilmesine imkan sağlandığından siyasi partiler ve seçmenler tarafından aday gösterilmeye ilişkin hususların ayrı maddelerde düzenlenmesi öngörülmüştür. Bu nedenle, maddede sadece Cumhurbaşkanlığına aday gösterebilecekler ile mevcut maddenin üçüncü ve beşinci fıkralarında düzenlenen yazılı muvafakat ve aday göstermede süreyle dair hükümlere yer verilmektedir.

Madde 6- 6271 sayılı Kanunun 8 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Yüzbin seçmen tarafından aday gösterilme usulü, Kanuna eklenmesi öngörülen 8/A maddesinde düzenlendiğinden; 8 inci madde hükmü, siyasi partilerce gösterilen adaylara hasredilmektedir.

Birinci fıkrada, siyasi partilerin Cumhurbaşkanlığına aday gösterme usulü düzenlenmektedir. Buna göre TBMM’de grubu bulunan siyasi partiler grup kararıyla, grubu bulunmayan siyasi partiler ise tüzüklerinde gösterilen yetkili organlarının kararıyla Cumhurbaşkanlığına aday gösterebileceklerdir.

İkinci fıkraya göre aday gösterilme işlemi, Yüksek Seçim Kurulunun ilan ettiği süre içinde, adayların muvafakat belgeleri ile gerekli diğer belgelerin Yüksek Seçim Kuruluna teslim edilmesiyle tamamlanmış olur. Her siyasi parti veya parti grubu ancak bir aday için başvuruda bulunabilecektir.

Ayrıca adaylarla ilgili bilgi ve belgelerde eksiklik tespit edilmesi halinde, bu eksikliğin adaylar yerine ilgili siyasi partilere bildirilmesi; verilen süre içinde eksikliklerin giderilmemesi halinde ise siyasi partilerin aday göstermeden vazgeçmiş sayılmaları hükme bağlanmaktadır.

Madde 7- 6271 sayılı Kanuna 8 inci maddesinden sonra gelmek üzere 8/A maddesi eklenmektedir. 6771 sayılı Kanunla Anayasanın 101 inci maddesinde yapılan değişiklikle, en az yüzbin seçmenin de Cumhurbaşkanlığına aday gösterebileceği hüküm altına alınmıştır. Maddeyle, söz konusu Anayasa değişikliğiyle hukuk sistemimize yeni getirilen Cumhurbaşkanlığına seçmenler tarafından aday gösterilmesinin usul ve esasları belirlenmektedir. Buna göre süreç, seçmenlerce aday gösterilmek isteyen kişinin Yüksek Seçim Kuruluna başvurmasıyla başlayacaktır.

İkinci fıkrada, seçmenlerce aday gösterilmek istenen kişi tarafından Yüksek Seçim Kuruluna sunulacak belgeler düzenlenmektedir. Buna göre kimlik ve açık adres bilgilerini ihtiva eden başvuru dilekçesi ve seçilme yeterliğine ilişkin bilgi ve belgeler ile en yüksek derecedeki Devlet memuruna mali haklar kapsamında yapılmakta olan her türlü ödemelerin bir aylık brüt tutarının on katının ilgili maliye veznesine yatırıldığına dair makbuzun sunulması hükme bağlanmaktadır.

Üçüncü fıkrada, Yüksek Seçim Kurulunun başvuru evraklarını inceleme usulü düzenlenmektedir. Fıkranın (a) bendine göre Yüksek Seçim Kurulu, başvuranın seçilme yeterliğinin bulunup bulunmadığını inceleyecek ve seçilme yeterliğinin bulunmadığının tespit edilmesi halinde, başvuruyu reddedecektir. Başvuran, bu kararın bildirilmesinden itibaren iki gün içinde dilekçeyle yeniden inceleme talebinde bulunabilecek ve Yüksek Seçim Kurulu bu talebi üç gün içinde kesin olarak karara bağlayacaktır.

Üçüncü fıkranın (b) bendine göre diğer bilgi ve belgelerde eksiklik bulunması halinde, bu eksikliklerin iki gün içinde tamamlanması hususu başvurana bildirilecek ve bu süre içinde eksiklikler tamamlanmaz ise başvuru reddedilecektir.

Dördüncü fıkrada, Yüksek Seçim Kurulunun başvurusunu kabul ettiği kişileri ilan ederek, aday gösterme işleminin ikinci aşaması olan en az yüzbin seçmenin imzasının toplanması aşamasını başlatması öngörülmektedir. Ayrıca, seçmenler ancak bu ilanda belirtilen kişilerden sadece biri için bir kez teklifte bulunabilmeleri kuralı getirilmektedir.

Beşinci fıkrada, seçmenlerin aday teklifine dair usul düzenlenmektedir. Buna göre, seçmenlerin kayıtlı oldukları ilçe seçim kurulu başkanlığına bizzat başvurmaları zorunlu kılınmaktadır. Başvuru üzerine, ilçe seçim kurulu başkanlığının kişinin seçmen niteliğine sahip olup olmadığını ve daha önce aday teklifinde bulunup bulunmadığını tespit ettikten sonra, seçmene, ilan edilen listedeki kişiler arasından tercihini yaptırması, aday teklifinin elektronik ortamda kaydedilerek Yüksek Seçim Kuruluna iletilmesi ve aday gösterme formlarının fiziki olarak ilçe seçim kurullarında saklanması öngörülmektedir.

Altıncı fıkrada, Yüksek Seçim Kurulu tarafından, belirlenen süre içinde, yüzbin seçmen tarafından aday gösterilen kişilerin, geçici aday listesinde gösterilmeleri hükme bağlanmaktadır.

Yedinci fıkrada, başvuranın adaylığının en az yüzbin seçmen tarafından teklif edilmesi veya ölümü halinde, ilgililerin talebi üzerine maliye veznesine yatırılan tutarın iadesi öngörülmektedir. Diğer hallerde söz konusu tutar Hazineye gelir kaydedilecektir.

Sekizinci fıkrada, aday teklifine ilişkin işlemlerin hızlı ve etkin bir şekilde yürütülmesi maksadıyla ilçe seçim kurullarında yeteri kadar personel görevlendirilmesi ve gerekli tedbirlerin alınması hükme bağlanmaktadır.

Dokuzuncu fıkrada, aday teklifine ilişkin başvuru ve formların şekli ile yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlı seçmenlerin aday göstermeleri dâhil, maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esasların Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenmesi hüküm altına alınmaktadır.

Madde 8- 1) Maddenin birinci fıkrasıyla, 298 sayılı Kanunun 35 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlı seçmenlerin yurt dışında bulunan herhangi bir temsilcilikte oy kullanabilmelerine imkân sağlamak amacıyla yurt dışı seçmen listelerinin oluşturulma yöntemi değiştirilmektedir.

2) Maddenin ikinci fıkrasıyla, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 3 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır. 6771 sayılı Kanunla Anayasanın 101 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan Cumhurbaşkanı seçilenin varsa partisiyle ilişkisinin kesileceğine ilişkin hüküm yürürlükten kaldırıldığından, Cumhurbaşkanının bir siyasi partiye üye olabilmesi mümkün hale gelmiştir. Ayrıca, mevcut düzenlemede ortak aday gösterme dışında siyasi partiler doğrudan Cumhurbaşkanlığına aday gösteremezken, Anayasa değişikliğiyle siyasi parti gruplarına doğrudan Cumhurbaşkanlığına aday gösterme imkanı tanınmıştır. Bu nedenle siyasi partilerin, milletvekili ve mahalli idareler seçimlerinin yanı sıra Cumhurbaşkanı seçimleri için de çalışma yürütebilmeleri amacıyla maddede değişiklik yapılmaktadır.

3) Maddenin üçüncü fıkrasıyla, 2839 sayılı Kanunun 3 üncü, 6 ncı ve 10 uncu maddelerinde değişiklik yapılmaktadır. Buna göre 6771 sayılı Kanunla Anayasanın 75 inci, 76 ncı ve 77 nci maddelerinde yapılan değişikliklerle milletvekili sayısının altıyüz olarak belirlenmesi, Meclis ve Cumhurbaşkanı seçiminin beş yılda bir aynı günde yapılmasının öngörülmesi ve milletvekili seçilme yaşının onsekiz olarak belirlenmesi nazara alınarak, bu hükümlere uyum amacıyla belirtilen maddelerde değişiklik yapılmaktadır.

Madde 9- Yürürlük maddesidir.

Madde 10- Yürütme maddesidir.

Anayasa Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Anayasa Komisyonu

24/04/2018

Esas No: 2/2312

Karar No: 11

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/2312 esas numaralı “Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”, Komisyonumuzun 23/04/2018 tarihli toplantısında görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa arz olunur.

1. Giriş

İstanbul Milletvekili Mustafa ŞENTOP ve Konya Milletvekili Mustafa KALAYCI tarafından hazırlanıp 20/04/2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça da aynı gün esas Komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen 2/2312 esas numaralı “Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”, İstanbul Milletvekili Prof. Dr. Mustafa ŞENTOP Başkanlığında, Komisyonumuzun 23/04/2018 tarihli 26’ncı toplantısında görüşülerek kabul edilmiştir.

Söz konusu toplantıda Komisyonumuz yaklaşık olarak 3 saat 50 dakika yasama faaliyetinde bulunmuş ve 46 sayfa tam tutanak tutulmuştur.¹

Teklif, Adalet Bakanı Abdülhamit GÜL, Adalet Bakanlığı ve Yüksek Seçim Kurulu (YSK) temsilcileri ile TBMM Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı yetkililerinin katılımıyla görüşülmüştür.

2. Teklifin İçeriği

Teklif ile; 21/1/2017 tarihli ve 6771 sayılı Anayasa değişikliğine uyum sağlamak ve Cumhurbaşkanı seçimi ile 27’nci Yasama Dönemi Milletvekili genel seçiminde uygulanmak amacıyla Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanununda, Milletvekili Seçimi Kanununda, Siyasi Partiler Kanununda ve Cumhurbaşkanı Seçimi Kanununda bazı değişiklikler yapılmaktadır.

3. Teklifin Genel Gerekçesi

Teklifin genel gerekçesi incelendiğinde;

- 6771 sayılı Kanunun, 1982 Anayasasında bugüne kadar yapılan en önemli değişiklikler içerdiği; bu kapsamda, parlamenter hükümet sistemi yerine Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin getirildiği, sert kuvvetler ayrılığını temel alan yeni hükümet sisteminde Bakanlar Kurulu ve Başbakanlık kurumlarının kaldırılarak yürütmedeki çift başlılığa son verildiği,

-Anayasa değişikliğiyle getirilen yeni hükümet sistemine bağlı olarak Anayasanın Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimine ilişkin hükümlerinde önemli değişiklikler yapıldığı, bu kapsamda; Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimlerinin beş yılda bir aynı gün birlikte yapılmasının, Cumhurbaşkanı veya TBMM tarafından seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi halinde, her iki seçimin de aynı gün yapılmasının, bir kişinin en fazla iki kez Cumhurbaşkanı seçilebilmesinin; ancak Cumhurbaşkanının ikinci döneminde, TBMM tarafından seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi halinde, Cumhurbaşkanının bir defaya mahsus olmak üzere yeniden aday olabilmemesinin, Cumhurbaşkanlığına; siyasi parti gruplarının, en az yüz bin seçmen ve son TBMM seçiminde tek başına veya birlikte geçerli oyların yüzde beşini almış olan siyasi partilerin aday gösterebilmesinin, milletvekili sayısının altı yüze çıkarılması ve milletvekili seçilme yaşının on sekize indirilmesinin hükme bağlandığı,

- Anayasada seçimler konusunda yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacıyla Cumhurbaşkanı Seçimi Kanunu, Milletvekili Seçimi Kanunu, Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ve Siyasi Partiler Kanununda değişiklik yapılmasının öngörüldüğü

ifade edilmekte ve Teklifin bu amaçlarla hazırlandığı belirtilmektedir.

¹ Komisyonun toplantı tutanaklarına,

https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.tutanaklar?pKomKod=8&pDonem=26&pYasamaYili=3 adresinden ulaşılabilir.

4. Teklifin Maddelerinde Öngörülen Düzenlemeler

Kanun Teklifi ile aşağıda belirtilen düzenlemelerin yapılması öngörülmektedir.

a) Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunda yapılacak değişikliklerle;

- Yurt dışında yaşayan seçmenlerin oylarını sandığa daha fazla yansıtmak amacıyla oy kullanma süreleri uzatılmakta ve yurt dışında randevuyla oy kullanma usulü kaldırılmakta,

- Yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlı seçmenlerin oy kullanma süresinin uzunluğu nedeniyle uygulamada ortaya çıkan zorlukların önüne geçilebilmesi amacıyla, seçime katılacak siyasi partilere, yurt dışında her oy verme günü için ayrı sandık kurulu üyesi bildirebilme imkânı tanınmakta,

- Yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlı seçmenlerin yurt dışında bulunan herhangi bir temsilcilikte oy kullanabilmesi imkanı sağlanmaktadır.

b) Milletvekili Seçimi Kanununda yapılacak değişikliklerle;

- Anayasa değişikliğine uyum sağlamak amacıyla milletvekili sayısı beş yüz elliden altı yüze çıkarılmakta,

- TBMM üye seçimi ile Cumhurbaşkanlığı seçiminin beş yılda bir aynı gün birlikte yapılacağı hüküm altına alınmakta ve TBMM üyeliğine seçilebilme yaşı yirmi beşten on sekize düşürülmekte,

- Seçilme yeterliliğine haiz olup, aday olmak isteyen bir kimsenin aynı zamanda hem Cumhurbaşkanlığı aday hem de milletvekili aday olamayacağı ve aday gösterilemeyeceğine dair düzenleme yapılmaktadır.

c) Siyasi Partiler Kanununda yapılacak değişikliklerle;

- Siyasi partilerin seçimlerde başka bir siyasi partiyi destekleme kararı almalarını yasaklayan hükmün kaldırılması doğrultusunda, siyasi partilerin milletvekili ve mahalli idareler seçimlerinin yanı sıra Cumhurbaşkanlığı seçimleri için de çalışma yürütebilmeleri hüküm altına alınmaktadır.

d) Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanununda yapılacak değişikliklerle;

- Cumhurbaşkanlığı seçim dönemi, seçim döneminin başlangıcı ve seçimlerin tamamlanmasına ilişkin hususlar düzenlenmekte,

- Anayasa değişikliğine uyum sağlamak amacıyla, Cumhurbaşkanlığı seçilme usulü yeniden düzenlenmekte,

- Cumhurbaşkanlığına kimlerin hangi koşullarda aday gösterebileceği düzenlenmekte,

- Siyasi partilerin Cumhurbaşkanlığına aday gösterme usulü düzenlenmekte, buna göre, TBMM'de grubu bulunan siyasi partilerin grup kararıyla, grubu bulunmayan siyasi partilerin ise tüzüklerinde gösterilen yetkili organlarının kararıyla aday gösterebilecekleri belirtilmekte,

- En az yüz bin seçmenin yazılı teklifiyle Cumhurbaşkanlığına aday gösterilmenin usul ve esasları düzenlenmektedir.

5. Teklifin Görüşülmesi

5.1. Teklifin Genel Üzerindeki Görüşmeler

Teklifin geneli üzerindeki görüşmelerde Komisyon Başkanı İstanbul Milletvekili Mustafa ŞENTOP, Teklif ile getirilen düzenlemeler kapsamında;

- Cumhurbaşkanlığı aday göstermek için imza verenlerden ikamet belgesi aranmadığını, ikamet ile ilgili bildirim sadece adaylık için başvuran kişi için söz konusu olduğunu,

- Cumhurbaşkanlığı seçiminde aday ikamesi hususu ile ilgili olarak, birinci tur ile ikinci tur arasında çok kısa bir süre olması nedeniyle yurt dışında oy kullanmayı mümkün olduğu kadar erken başlatmak zorunluluğunun bulunduğunu, aday ikamesi yapılacaksa bunun, birinci tur sonuçları belli olduktan sonra bir an önce yapılması ve buna göre de oy pusulaların basılması ve yurt dışına gönderilmesi gerektiğini, bu nedenle kesin sonuçların Resmî Gazete’de ilanı tarihinin esas alınmadığını, geçici sonuçların ilanın esas alınabileceğini ya da Teklifte öngörülen sürenin bir gün uzatılmasının seçeneklerden biri olduğunu,

- Cumhurbaşkanı seçimine ilişkin aday gösterme usulü ile ilgili olarak olası yoğunluk durumlarının giderilmesi doğrultusunda ilçe seçim kurullarının ilave personel kullanma imkânlarıyla birlikte devreye sokulmasının öngörüldüğünü

ifade etmiştir.

Teklifin ilk imza sahiplerinden Konya Milletvekili Mustafa KALAYCI;

- Kanun Teklifiyle, yeni hükümet sisteminde yürütme yetkisinin Cumhurbaşkanına, yasama yetkisinin Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olacağından bir kimsenin aynı zamanda hem Cumhurbaşkanı adayı hem de milletvekili adayı olamaması ve aday gösterilememesinin düzenlendiğini,

- Cumhurbaşkanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin görev süresi olan beş yılın hesabında, birlikte yapılan Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçim tarihinin esas alınmasının öngörüldüğünü,

- Cumhurbaşkanı seçiminin ikinci oylamaya kaldığı durumlarda bu oylamaya tek adayla gidilmesine rağmen Cumhurbaşkanı seçilememesi halinde sadece Cumhurbaşkanı seçiminin yenileneceğini,

- Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması üzerine yapılacak seçimlere ilişkin olarak düzenlemeler yapıldığını, bu kapsamda genel seçime bir yıl veya daha az süre varken Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması durumunda takip eden altmışıncı günden sonraki ilk pazar günü Cumhurbaşkanı ve TBMM seçiminin birlikte yapılacağını, genel seçime bir yıldan fazla süre varken Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması durumunda ise takip eden kırk beş gün içindeki son pazar günü sadece Cumhurbaşkanı seçimi yapılacağını, Cumhurbaşkanının görev süresinin dolması, seçimlerin tamamlanamaması veya seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi hâllerinde yeni seçilen Cumhurbaşkanı göreve başlayıncaya kadar mevcut Cumhurbaşkanının görevine devam edeceğini,

- Cumhurbaşkanı seçilenin varsa milletvekilliğinin sona ereceğine ilişkin Anayasa hükmüne uygun olarak ilgili kanun hükümlerinde düzenleme yapıldığını,

- Anayasaya göre, siyasi partilerin yanı sıra 100 bin seçmen tarafından da Cumhurbaşkanı adayı gösterilmesi mümkün olduğundan, siyasi partiler ve seçmenlerin Cumhurbaşkanı adayı göstermesine ilişkin hususların düzenlendiğini, bu çerçevede her siyasi parti veya parti grubunun sadece bir aday için başvuru yapabilmesine olanak tanındığını,

- Cumhurbaşkanı adayı gösterileceklerin yazılı muvafakatinin esas olduğunu ve aday gösterebilme sürelerinin belirlendiğini,

- Seçmenlerce Cumhurbaşkanı adayı gösterilmek için Yüksek Seçim Kuruluna başvuracak olanlara, en yüksek derecedeki devlet memuruna mali haklar kapsamında yapılmakta olan her türlü ödemelerin bir aylık brüt tutarının 10 katını maliye vizesine yatırması şartı getirildiğini, bu tutarın hâlihazırda 131.600 Türk lirası düzeyinde olduğunu; söz konusu şartla, seçim işlerini akamete uğratmaya yönelik başvurular ile ciddi olmayan başvuruların önlenmesinin amaçlandığını, öte yandan aday gösterilmek için gerekli sayıda imza toplayanların veya o süreçte ölenlerin yatırmış oldukları paranın da ilgililerine iade edilmesinin öngörüldüğünü,

- Seçmenlerin Cumhurbaşkanı adayı teklifine ilişkin başvuru usulünün belirlendiğini, buna göre seçmenlerin kayıtlı oldukları ilçe seçim kurulu başkanlığına bizzat başvuracağını, ilçe seçim kurulu başkanlığının kişinin seçme niteliğine sahip olup olmadığını ve daha önce adaylık teklifinde bulunup bulunmadığını tespit edeceğini, seçmenin ilan edilen listedeki kişiler arasından tercihini yapmasının ardından aday teklifinin elektronik ortamda kaydedilip Yüksek Seçim Kuruluna iletileceğini ve aday gösterme formlarının fiziki olarak saklanacağını,

- Anayasa değişikliğiyle milletvekili sayısının 600 olarak ve milletvekili seçilme yaşının da 18 olarak belirlenmiş olmasına bağlı olarak ilgili kanunlarda bu kapsamda uyum düzenlemelerinin yapıldığını,

- Yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlı seçmenlerin daha rahat oy kullanmalarına yönelik düzenlemeler yapıldığını, bu çerçevede seçim gününden önceki yedinci güne kadar olan oy verme süresinin seçim gününden önceki üçüncü güne kadar uzatıldığını, yurt dışında yaşayan seçmenlerin randevuyla oy kullanması usulünün kaldırılarak, oy verme günlerinden kendilerine uygun olan herhangi birinde oy kullanabilmelerinin sağlandığını,

- Yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlı seçmenlere yurt dışındaki herhangi bir temsilcilikte oy kullanabilme olanağının getirildiğini, yurt dışındaki seçmenlerin mesai saatleri dışında da oy kullanabilmeleri için düzenleme yapıldığını, yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlı seçmenlerin oy kullanabileceği günlerin fazla olmasından dolayı siyasi partilere yurt dışında her oy verme günü için ayrı sandık kurulu üyesi bildirebilme imkânı getirildiğini

ifade etmiştir.

Teklifin geneli üzerinde yapılan görüşmelerde Hükümet adına söz alan Adalet Bakanı Abdülhamit GÜL;

- Getirilen düzenlemenin son Anayasa değişikliğine uyum mahiyetinde olduğunu,

- Milletvekilliği ile yürütme görevinin ayrılmasının Anayasa değişikliği ile benimsenen sert kuvvetler ayrılığı ilkesinin bir yansıması olduğunu,

- Yurt dışındaki seçime katılımı artırıcı düzenlemeler getirildiğini, yurt dışındaki oy kullanma sürelerinin uzatıldığını, randevu usulünün kaldırıldığını, yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlı vatandaşlarımızın herhangi bir temsilcilikte oy kullanabilmelerine imkân tanındığını, siyasi partilerin yurt dışındaki her oy verme gününe ilişkin ayrı bir sandık kurulu üyesi bildirebileceklerini, böylece oy verme işlemlerinin siyasal denetimi açısından önemli ve aktif bir katılımın sağlanacağını,

- Teklifin 24 Haziran 2018 seçimlerinin Anayasaya uygun, düzenli ve sağlıklı biçimde yapılmasına imkân tanıyan düzenlemeler getirmekte olduğunu, bu nedenle Teklifi olumlu bulduklarını ve Hükümet olarak desteklediklerini

ifade etmiştir.

Teklifin geneli üzerinde yapılan müzakerelerde aleyhte söz alan milletvekilleri tarafından;

- Anayasa değişikliklerine ilişkin uyum yasalarının Anayasada öngörülen süre içinde çıkarılmadığı,

- Cumhurbaşkanı'nın herhangi bir partiye üye olamayacağı yönündeki hükmün son Anayasa değişikliğiyle Anayasadan çıkarıldığı, ancak bu konuya ilişkin yeni bir düzenleme yapılmadığı, bu çerçevede Cumhurbaşkanı seçilenin partisi ile ilişkisinin kesilmesini öngören 6271 sayılı Kanun hükmünde değişiklik yapılmasının Anayasal bir zorunluluk olmadığı,

- Cumhurbaşkanlığına aday gösterme hususunda, seçmenin dilediği seçim kurulunda, sadece kimlik belgesini ibraz ederek iradesini belirtmesine olanak tanınması gerektiği,

- Cumhurbaşkanlığına aday kişilerden alınması öngörülen bedelin daha makul bir düzeye çekilebileceği,

- Cumhurbaşkanlığı seçiminin ikinci tura kalması durumunda, ikinci oylamaya katılmaya hak kazanan adaylardan birinin herhangi bir nedenle seçime katılamaması hâlinde aday ikamesinin birinci oylamayı izleyen ikinci gün yapılmasının süre kısıtı bakımından daha uygun bir düzenleme olacağı,

- Aday gösterme için imza verme usulünde aleniyet bulunmadığı, imzanın aday gösterme bağlamında dikkate alınıp alınmadığını izlemeye olanak tanıyan bir sistem kurulmadığı,

- Aday gösterme usulünde ikametgâh belirlemesine başvurmanın hukuksal sorunlara yol açabileceği, ayrıca aday gösterme usulünde imza verilebilecek süreye ilişkin kısıtların yasal düzeyde belirlenmesi gerektiği, aynı kapsamda e-devlet kapısı üzerinden elektronik uygulamalara başvurulmasının yerinde olacağı

ifade edilmiştir.

Teklifin geneli üzerinde yapılan müzakerelerde lehte söz alan milletvekilleri tarafından ise;

- Eleştiri konusu yapılan olağanüstü halin Anayasal bir müessese olduğu ve Anayasa değişikliği ile askeri yönetim esasına dayanan sıkıyönetimin kaldırıldığı,

- Daha önce olağanüstü hal ve sıkıyönetim altında dahi seçimlerin yapılmış olduğu,

- Belli koşullarda genel seçimler ile Cumhurbaşkanı seçiminin birlikte yapılması sağlanarak 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla Anayasada yapılan değişikliğe uyum sağlandığı

ifade edilmiştir.

5.2. Teklifin Maddeleri Üzerindeki Değişiklikler

Teklifin geneli üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasını müteakip Teklifin maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

2/2312 esas numaralı Kanun Teklifi, aşağıdaki değişikliklerle kabul edilmiştir.

- Çerçeve 1, 2 ve 3'üncü maddeleri, redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.

- Çerçeve 4'üncü maddesi; ikameye getirilen süre sınırının çok kısa olması nedeniyle ikame süresinin uzatılmasını teminen, değiştirilen 6271 sayılı Kanunun ikinci fıkrasının son cümlesinde yer alan "birinci oylamayı" ibaresinin "geçici sonuçların ilanını" şeklinde değiştirilmesi suretiyle kabul edilmiştir.

- Çerçeve 5 ve 6'ncı maddeleri, aynen kabul edilmiştir.

- Çerçeve 7'nci maddesi; seçmenlerin aday teklifini daha rahat bir şekilde yapabilmeleri, ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermek amacıyla adayın bilgilendirilmesi ve itiraza ilişkin hususların düzenlenmesini teminen 6271 sayılı Kanuna eklenmesi öngörülen 8/A maddesinin beşinci fıkrasına, aday gösterilmek isteyen kişinin talebi halinde, hakkında aday teklifinde bulunanlara ilişkin formlar ve diğer bilgilerin kendisine verilmesi ve itiraza ilişkin hususların Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenmesini öngören cümlelerin eklenmesi suretiyle kabul edilmiştir.

- Çerçeve 8'inci maddesi, ikinci fıkrasında yer alan "3 üncü maddesine" ibaresinin "3 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan" şeklinde redaksiyona tabi tutulması suretiyle kabul edilmiştir.

- Yürürlüğe ilişkin 9'uncu maddesi, maddenin daha anlaşılır hale getirilmesi ve kanun yapım tekniğine uygunluğunun sağlanması amacıyla yapılan değişikliklerle kabul edilmiştir.

- Yürütmeye ilişkin 10'uncu madde, aynen kabul edilmiştir.

Teklifin tümünün oylanmasından önce, Teklifin yazımı, imla kuralları ve atıfların kontrolü, madde kenar başlıklarının düzeltilmesi hususunda Komisyon Başkanlığına redaksiyon yetkisi verilmiştir.

Kanun Teklifinin tümü, son oylamasında hazır bulunan üyelerin oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

Teklifin tamamı kanun dili ve tekniği bakımından gözden geçirilmiş ve metinde redaksiyon mahiyetinde değişiklikler yapılmıştır.

İçtüzüğün 45'inci maddesi uyarınca, Teklifin, Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere; Aksaray Milletvekili Cengiz AYDOĞDU, Şanlıurfa Milletvekili İbrahim Halil YILDIZ ve Yozgat Milletvekili Yusuf BAŞER özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Mustafa Şentop</i>	<i>Abdurrahman Öz</i>	<i>Mustafa Köse</i>
İstanbul	Aydın	Antalya
Kâtip	Üye	Üye
<i>Muhammet Emin Akbaşoğlu</i>	<i>İbrahim Halil Fırat</i>	<i>Cengiz Aydoğdu</i>
Çankırı	Adıyaman	Aksaray
		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Murat Alparslan</i>	<i>Zekeriya Birkan</i>	<i>Adem Yeşildal</i>
Ankara	Bursa	Hatay
Üye	Üye	Üye
<i>Markar Eseyan</i>	<i>İbrahim Halil Yıldız</i>	<i>Kemalettin Yılmaztekin</i>
İstanbul	Şanlıurfa	Şanlıurfa
	(Bu raporun özel sözcüsü)	
Üye	Üye	Üye
<i>Yusuf Başer</i>	<i>Murat Emir</i>	<i>Uğur Bayraktutan</i>
Yozgat	Ankara	Artvin
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Muharrem Erkek</i>	<i>Akın Üstündağ</i>	<i>Mehmet Emin Adıyaman</i>
Çanakkale	Muğla	Iğdır
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Erol Dora</i>	<i>Mehmet Parsak</i>	<i>Oktay Öztürk</i>
Mardin	Afyonkarahisar	Mersin
(Şerhimiz vardır)		

MUHALEFET ŞERHİ

2/2312 esas numaralı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun teklifinin 7'nci maddesinin 5'inci fıkrasında seçmenlerin adaylık teklifi için kayıtlı oldukları ilçe seçim kuruluna bizzat başvurularını hüküm altına alınmaktadır. Anayasamızda 100 bin imza ile Cumhurbaşkanlığı başvurusunun olanaklı kılınmasının temel amacı; belirli sayıda vatandaşımızın Cumhurbaşkanı adayı önerebilmesinin ve dolayısıyla demokrasinin daha derinleşmesinin sağlanmasıdır. Yapılacak yasa değişikliği, seçmenlerin diledikleri Cumhurbaşkanı adayı için imza vermesinin kolaylaştırılmasını hedeflemelidir. Seçmenlerin kendilerine en yakın seçim kurulunda imza vermeleri, YSK'nın bütün işlemleri merkezi ve bilgisayar üzerinden her seçim kurulunun aynı anda görebileceği biçimde olduğu için zaten olanaklıdır. Oysa bu hüküm ile seçmenlere özel bir zorluk yaratılmakta, vatandaşın iradesi önüne yeni ve gereksiz bir engel konmaktadır. Başvuru süresinin sınırlı olduğu durumlar göz önüne alındığında bu zorlaştırmanın önemli derecede olumsuz sonuçlar doğuracaktır. Bu nedenle seçmenlerin diledikleri seçim kurulunda imza vermelerinin önü açılmalı, bu yönde düzenleme yapılmalıdır.

Saygılarımızla. 23.04.2018

Muharrem Erkek
Çanakkale

Murat Emir
Ankara

Uğur Bayraktutan
Artvin

MUHALEFET ŞERHİ

Anayasa Komisyonunda görüşmeleri tamamlanan 2/2312 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne ilişkin Halkların Demokratik Partisi adına muhalefet şerhimiz aşağıdaki gibidir.

Teklifin geneline ilişkin değerlendirme

Demokrasi en genel anlamı ile "halk iktidarı" olarak tanımlanır. Buradaki "halk" kavramı belli bir zümreyi, sınıfı, inanç grubunu, etnik kimliği, dil topluluğunu ya da siyasal-ideolojik oluşumun mensuplarını değil ülke sınırları içerisinde yaşayan inancı, dili, kimliği, siyasal ideolojik aidiyeti ne olursa olsun bir bütün olarak yurttaşların tamamını ifade eder. Yasama, yürütme, yargı başta olmak üzere bir devleti oluşturan tüm mekanizmalar hiç bir ayırım gözetmeksizin, tüm yurttaşlara eşitlik ve halk yararı ilkeleri temelinde faaliyet yürütürlerse orada gerçek anlamda bir demokrasiden ve demokrasi kültüründen söz etmek mümkün olur. Çağdaş demokrasilerin olmazsa olmazlarından biri ve yurttaşların gerek ülke yönetimine gerekse yerel yönetimlere katılımının, yönetimde söz sahibi olmalarının önemli bir kanalı da demokratik, şeffaf ve güvenilir seçimlerdir.

Elbette seçimlerin halk iradesini, yurttaş iradesini en doğru biçimde yansıtacak özgür, demokratik ve şeffaf koşullarda gerçekleştirilmesi kadar, güvenilir usul ve yöntemlerle gerçekleştirilmesi de bir ülkede demokratik siyasetin hâkim kılınması bakımından hayati niteliktedir. Olağanüstü hal koşulları altında gerçekleşen son referandumda görüldüğü gibi, seçim usul ve yöntemlerindeki sakatlıklar seçimi bir bütün olarak zan altında bırakabilmekte, yapılan oylamaya gayrimeşru bir nitelik katabilmekte ve şaibeli sonuçlara yol açabilmektedir.

Şunun altını çizmek ve kabul etmek durumundayız ki bir ülkenin 5 yıllığına Yasama organını belirleyecek olan, yine 5 yıllığına hükümeti kuracak Cumhurbaşkanı belirleyecek olan bir genel seçimin, yaklaşık 2 yıldır devam ettirilen OHAL koşullarında yapılacak olması, daha baştan, bu seçimlerin meşruiyetini tartışmaya açacaktır.

OHAL koşullarının yanı sıra, parlamentonun üçüncü büyük siyasi partisi olan Halkların Demokratik Partisinin halk iradesiyle seçilmiş milletvekillerinin, yine halk iradesiyle işbaşına gelen ve ardından hukuksuzca kayımlar atanan Demokratik Bölgeler Parti'li belediye eş

başkanlarının cezaevinde tutulduğu, her gün yeni bir HDP milletvekilinin, milletvekilliğinin düşürüldüğü, demokratik siyasetin her zamankinden daha fazla kısıtlı olduğu bir zaman diliminde erken seçime karar verilmesi, AKP-MHP ittifakının tahayyül ettiği yönetim anlayışının da aynası niteliğindedir.

İçerisinde bulunduğumuz süreçte çok açık ve net olarak görülmektedir ki; seçim güvenliği kadar bir diğer önemli problem seçilmişlerin, dolayısıyla halk iradesinin güvenliğidir.

Şüphesiz Türkiye’de demokrasinin güçlenmesi, Kürt sorunu başta olmak üzere temel demokratikleşme sorunlarımızın çözümü, ancak ve ancak tüm farklı siyasi görüşlerin bir arada bulunduğu, müzakereler yürüttüğü çoğulcu bir parlamenter zeminde mümkündür.

Ancak şunu kabul etmek gerekir ki bugün gelinen noktada bu parlamento aldığı kararların, yaptığı yasaların neredeyse hiçbirisini çoğulcu esaslara değil çoğunlukçu refleks ve uygulamalarla yapmaktadır. Seçim kararı da yine bu zihniyetle alınmıştır. Elbette erken seçim kararı AKP-MHP ittifakının ülkeyi soktuğu yönetilemez durumun da çok net bir vesikası niteliğindedir.

Bu çerçevede, seçim mevzuatına ilişkin Anayasaya uyum paketi adı altında meclis gündemine alelacele getirilen bu teklif de son derece özensiz hazırlanmış ve asgari demokratik düzenlemelerden de yoksun bir muhtevadadır.

Maddelere İlişkin Değerlendirme

Madde 2

Mevcut yasal düzenlemelerde seçilme yeterliliği olan bir yurttaşın aynı anda cumhurbaşkanlığı ve milletvekilliğine ayrı ayrı aday olmasının önünde herhangi bir engel yoktur. Dolayısıyla bir kişi aynı seçimde hem milletvekilliğine hem cumhurbaşkanlığına aynı anda aday olabilmelidir. Ayrıca bu teklifteki düzenlemeye göre bir siyasi partinin genel başkanı cumhurbaşkanlığına aday olup kazanamaması durumunda milletvekili olamayacak, TBMM parti grubuna başkanlık edemeyecek ve bir milletvekilin TBMM üyesi olması vesilesi ile sahip olduğu hakların pek çoğundan yararlanamayacaktır. Bu haklardan en önemlisi kuşkusuz kürsü dokunulmazlığı ve yasama sorumsuzluğudur. Bir siyasi parti genel başkanının siyasal rekabet sürecinde muhalif politik söylem ve eylemleri nedeni ile iktidarın keyfi uygulamalarına karşı kendisini koruyacak bir düzenleme zorunludur. Birçok siyasi parti lideri hakkında AKP Genel Başkanı Erdoğan’a yönelik söylem ve eleştirilerinden dolayı cumhurbaşkanına hakaret

suçlaması ile dava açılmaktadır. Dolayısıyla bu düzenleme bu haliyle antidemokratiktir, eşitlik ilkesine aykırıdır ve özellikle muhalefet partilerini iktidarın lehine baskılama amacı gütmektedir.

Madde 3

Teklifin bu maddesinin birinci fıkrasıyla yapılan düzenleme 16 Nisan Referandumunda yapılan değişikliklere uyum kapsamında yapılmış olmakla birlikte usul açısından sorunludur. Keza 6271 sayılı kanun Cumhurbaşkanlığı Seçim Kanunudur. Teklif kapsamında yapılan değişikliklerle Cumhurbaşkanlığı Seçim Kanununda TBMM'nin seçimlerinin de beş yılda bir yapılacağı belirtilmektedir. Yani milletvekili seçimlerine dair bir hüküm Cumhurbaşkanlığı Seçim Kanununda düzenlenmektedir. Bu durum kuvvetler ayrılığı ilkesine aykırı bir durumu da ortaya çıkarmaktadır. AKP yeni sistemle birlikte “sert kuvvetler ayrılığı”na geçildiği savunmakta fakat yürütme organı olacak olan Cumhurbaşkanlığına ilişkin seçim mevzuatında yasama organı üyelerine dair hükümler eklenilmektedir.

Maddenin ikinci ve altıncı fıkralarıyla yapılan düzenleme ile bir kimsenin en fazla iki defa cumhurbaşkanı seçilebileceği hükmü fiili olarak ortadan kaldırılmaktadır. 24 Haziran'da erken seçim kararının meclis tarafından alınmadığı, Beştepe'de, Cumhurbaşkanlığı'nca alındığı tüm kamuoyu tarafından bilinmektedir. Kararın sembolik yasal prosedür olarak mecliste alınmasının en önemli gerekçesi, mevcut cumhurbaşkanının bir dönem daha aday olabilmesinin önünü açmaktır. Ayrıca 16 Nisan'da yapılan düzenlemeye göre Cumhurbaşkanlığı ve meclisin birbirini karşılıklı olarak feshetme yetkisi bulunmaktadır. Teklifin altıncı fıkrasına dayanarak Cumhurbaşkanlığı, seçimlere bir yıldan fazla bir süre kala, bir dönem daha seçilebilmek için meclisi feshedebilir. Bu ise suiistimale, darbelere, ciddi siyasi krizlere kapı aralayan tehlikeli bir düzenlemedir.

Madde 4

Teklifin bu maddesiyle, 16 Nisan Anayasa değişikliği çerçevesinde cumhurbaşkanlığı seçiminin ikinci tura kalması ve herhangi bir nedenden dolayı ikinci tura kalan adaylardan birinin seçime katılamaması durumunda boşalan adaylığın birinci oylamadaki sıraya göre ikame edilmesi yasaya ekleniyor. Ancak bu maddede yer alan bir diğer değişiklik vardır ki bunun Anayasal bir dayanağı yoktur. Teklifin bu maddesiyle, cumhurbaşkanının birinci turda seçilememesi halinde ikinci tura kalan adaylardan birinin herhangi bir sebeple seçime

katılmaması durumunda birinci oylamayı takip eden gün saat 17.00'ye kadar yeni bir adayın ikame edilmesi öngörülmüyor. AKP bu değişikliğin gerekçesi olarak oy pusulalarının basımı ve dağıtımı için gereken süre ile yurt dışında oy verme işlemlerinin Türkiye'dekinden daha önce başlayıp bitecek olmasını gösterse de düzenlemenin asıl gerekçesinin ikinci tura kalan adayların olası ittifak veya anlaşmaları için gerekli asgari süreyi dahi kısaltmak olduğu aşikârdır. Söz konusu süre 24 saatten bile kısa olup YSK'nın itirazları inceleyip geçici sonuçları açıklaması için bile yeterli bir süre değildir.

Madde 5

Bu maddeyle, 16 Nisan Anayasa değişikliği neticesinde 20 milletvekilinin Cumhurbaşkanı gösterebilme imkânının ortadan kaldırılıp, bu imkânın sadece siyasi parti gruplarına tanındığı anayasal düzenleme çerçevesinde yasal düzenleme yapılmaktadır. Her ne kadar Anayasa değişikliği ile bu düzenleme Anayasayada mevcut bulunsa da, bu hakkın milletvekillerinden alınmış olması ve sadece parti gruplarına tanınmış olması antidemokratiktir. Türkiye'de parti içi demokrasinin olgunlaşmamış yapısıyla birlikte ele alındığında, aynı partiden veya farklı partilerden 20 milletvekilinin bir araya gelip bir cumhurbaşkanı adayı gösterebilme imkanı tümenden ortadan kaldırılmaktadır.

Madde 7

Teklifin bu maddesiyle yurttaşlara, cumhurbaşkanı adayı göstermek üzere sadece kayıtlı oldukları ilçe seçim kurullarına başvuru yapabilme zorunluluğu getirilmesi zaman ve usul ekonomisi açısından seçmene zorluk yaratacak mahiyette bir kısıtlama olup, seçmen iradesinin tam olarak yansımaya önünde de engel teşkil eden bir husustur.

Diğer taraftan, cumhurbaşkanının 100 bin imza ile aday gösterilmesine dair düzenlemelerin yer aldığı bu maddede adaylık için ücret belirlenmesi eşitlik ilkesine aykırıdır. Siyasi parti gruplarının göstereceği cumhurbaşkanı adaylarından herhangi bir ücret talep edilmezken 100 bin yurttaş imzası ile aday olmak isteyen kişilerden oldukça yüksek miktarda başvuru ücreti istenmektedir. Teklifte "*En yüksek derecedeki Devlet memuruna mali haklar kapsamında yapılmakta olan her türlü ödemelerin bir aylık brüt tutarının on katı*" ibaresi yer almaktadır. Bu ifade "*en yüksek devlet memuru aylığı*" ibaresinden farklı olup söz konusu yapılan ödemelerin tümünü kapsamaktadır. 2018 Ocak rakamlarına göre ¼ üncü derecesindeki

bir müsteşar 11.064 TL aylık almaktadır. Bunun on katı 110.640TL gibi çok yüksek bir ücrete tekabül etmektedir. Ayrıca “her türlü ödemeler” ibaresi oldukça muğlaktır. Kişinin aldığı tazminatlar, harcırahlar vb. diğer ödemelere göre söz konusu ücret çok daha yüksek bir rakama tekabül edebilir. Aynı zamanda yasada başvurunun kabul edilmemesi halinde bu ücretin iade edilmesine dair herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle eşitlik ilkesi gereği hiçbir cumhurbaşkanı adayından herhangi bir ücret talep edilmemelidir.

Cumhurbaşkanlığı adayları için yüzbin imzanın ilçe seçim kurullarında toplanması öngörülmektedir. Bu sürecin şeffaflığına ve denetimine dair ise hiçbir düzenleme söz konusu değildir. Süreç tamamen 16 Nisan ile iyice tartışılmalı hale gelen YSK’ya hatta manipülasyonlara çok daha açık olan ilçe seçim kurullarına bırakılmaktadır. : 23.04.2018

Mehmet Emin Adıyaman
İğdır

Erol Dora
Mardin

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ MUSTAFA
ŞENTOP VE KONYA MİLLETVEKİLİ
MUSTAFA KALAYCI'NIN TEKLİFİ

**SEÇİMLERİN TEMEL HÜKÜMLERİ VE
SEÇMEN KÜTÜKLERİ HAKKINDA KANUN
İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 26/4/1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 94/C maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesinde yer alan “yedinci” ibaresi “üçüncü” şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkranın son cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve maddeye ikinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Siyasi partiler yurt dışında her oy verme günü için ayrı sandık kurulu üyesi bildirebilir.”

MADDE 2- 10/6/1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 16 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bir kimse Cumhurbaşkanlığına ve milletvekilliğine aynı anda aday olamaz ve aday gösterilemez.”

MADDE 3- 19/1/2012 tarihli ve 6271 sayılı Cumhurbaşkanı Seçimi Kanununun 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 3 - (1) Cumhurbaşkanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimleri beş yılda bir aynı günde yapılır.

(2) Bir kimse en fazla iki defa Cumhurbaşkanı seçilebilir. Ancak Cumhurbaşkanının ikinci döneminde Meclis tarafından seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi halinde, Cumhurbaşkanı bir defa daha aday olabilir.

(3) Cumhurbaşkanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev sürelerinin dolmasından önceki son Pazar günü oy verme gündür. Görev süresi, birlikte yapılan bir önceki seçim tarihi esas alınarak belirlenir. Oy verme gününden geriye doğru hesaplanacak altmış günlük sürenin ilk günü seçimin başlangıç tarihidir.

ANAYASA KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**SEÇİMLERİN TEMEL HÜKÜMLERİ VE
SEÇMEN KÜTÜKLERİ HAKKINDA KANUN
İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 26/4/1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 94/C maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “yedinci” ibaresi “üçüncü” şeklinde değiştirilmiş, fıkranın son cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve maddeye ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Siyasi partiler yurt dışında her oy verme günü için ayrı sandık kurulu üyesi bildirebilir.”

MADDE 2- 10/6/1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 16 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bir kimse Cumhurbaşkanlığına ve milletvekilliğine aynı anda aday olamaz ve aday gösterilemez.”

MADDE 3- 19/1/2012 tarihli ve 6271 sayılı Cumhurbaşkanı Seçimi Kanununun 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 3 - (1) Cumhurbaşkanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimleri beş yılda bir aynı günde yapılır.

(2) Bir kimse en fazla iki defa Cumhurbaşkanı seçilebilir. Ancak Cumhurbaşkanının ikinci döneminde Meclis tarafından seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi hâlinde, Cumhurbaşkanı bir defa daha aday olabilir.

(3) Cumhurbaşkanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev sürelerinin dolmasından önceki son Pazar günü oy verme gündür. Görev süresi, birlikte yapılan bir önceki seçim tarihi esas alınarak belirlenir. Oy verme gününden geriye doğru hesaplanacak altmış günlük sürenin ilk günü seçimin başlangıç tarihidir.

(İstanbul Milletvekili Mustafa Şentop ve Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı'nın Teklifi)

(4) Seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi halinde bu karar kırksekiz saat içinde Resmî Gazetede yayımlanarak ilan olunur. Bu kararın verildiği günden sonra gelen altmışıncı günü takip eden ilk Pazar günü Cumhurbaşkanı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi birlikte yapılır.

(5) Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması ve Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimine bir yıl veya daha az süre kalması halinde, Cumhurbaşkanı seçimi, makamın boşaldığı günden sonra gelen altmışıncı günü takip eden ilk Pazar günü Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimiyle birlikte yapılır.

(6) Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması ve Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimine bir yıldan fazla süre kalması halinde, Cumhurbaşkanı seçimi, makamın boşaldığı günden sonra gelen kırkbeş gün içindeki son Pazar günü yapılır. Bu şekilde seçilen Cumhurbaşkanı Türkiye Büyük Millet Meclisi seçim tarihine kadar görevine devam eder. Kalan süreyi tamamlayan Cumhurbaşkanı açısından bu süre dönemden sayılmaz.

(7) Yukarıdaki fıkralarda öngörülen süreler içinde seçimin tamamlanması amacıyla, Yüksek Seçim Kurulu tarafından, seçim takvimi resen belirlenir ve ilân edilir.”

MADDE 4- 6271 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 4- (1) Genel oyla yapılacak seçimde, geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir. İlk oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamayı izleyen ikinci pazar günü ikinci oylama yapılır. Bu oylamaya, ilk oylamada en çok oy almış bulunan iki aday katılır ve geçerli oyların çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir.

(2) İkinci oylamaya katılmaya hak kazanan adaylardan birinin herhangi bir nedenle seçime katılmaması hâlinde; ikinci oylama, boşalan adaylığın birinci oylamadaki sıraya göre ikame edilmesi suretiyle yapılır. Ancak ikame, birinci oylamayı takip eden gün saat 17.00'ye kadar yapılabilir.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(4) Seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi hâlinde bu karar kırksekiz saat içinde Resmî Gazete'de yayımlanarak ilan olunur. Bu kararın verildiği günden sonra gelen altmışıncı günü takip eden ilk Pazar günü Cumhurbaşkanı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi birlikte yapılır.

(5) Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması ve Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimine bir yıl veya daha az süre kalması hâlinde, Cumhurbaşkanı seçimi, makamın boşaldığı günden sonra gelen altmışıncı günü takip eden ilk Pazar günü Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimiyle birlikte yapılır.

(6) Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması ve Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimine bir yıldan fazla süre kalması hâlinde, Cumhurbaşkanı seçimi, makamın boşaldığı günden sonra gelen kırkbeş gün içindeki son Pazar günü yapılır. Bu şekilde seçilen Cumhurbaşkanı Türkiye Büyük Millet Meclisi seçim tarihine kadar görevine devam eder. Kalan süreyi tamamlayan Cumhurbaşkanı açısından bu süre dönemden sayılmaz.

(7) Yukarıdaki fıkralarda öngörülen süreler içinde seçimin tamamlanması amacıyla, Yüksek Seçim Kurulu tarafından, seçim takvimi resen belirlenir ve ilân edilir.”

MADDE 4- 6271 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 4- (1) Genel oyla yapılacak seçimde, geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir. İlk oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamayı izleyen ikinci pazar günü ikinci oylama yapılır. Bu oylamaya, ilk oylamada en çok oy almış bulunan iki aday katılır ve geçerli oyların çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir.

(2) İkinci oylamaya katılmaya hak kazanan adaylardan birinin herhangi bir nedenle seçime katılmaması hâlinde; ikinci oylama, boşalan adaylığın birinci oylamadaki sıraya göre ikame edilmesi suretiyle yapılır. Ancak ikame, geçici sonuçların ilanını takip eden gün saat 17.00'ye kadar yapılabilir.

(İstanbul Milletvekili Mustafa Şentop ve Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı'nın Teklifi)

(3) Oylamalara tek adayla gidilmesi hâlinde, oylama referandum şeklinde yapılır. Geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir. Oylamada, adayın geçerli oyların salt çoğunluğunu alamaması hâlinde seçim yenilenir ve kesin sonuçların ilanından sonra gelen kırkbeşinci günü takip eden ilk pazar günü sadece Cumhurbaşkanı seçimi yapılır.

(4) Cumhurbaşkanının görev süresinin dolması veya seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi ya da seçimlerin tamamlanamaması hâlinde, yenisi göreve başlayıncaya kadar mevcut Cumhurbaşkanının görevi devam eder.

(5) Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sona erer.”

MADDE 5- 6271 sayılı Kanunun 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 7 - (1) Cumhurbaşkanlığına;

a) Siyasi parti grupları,

b) En son yapılan milletvekili genel seçiminde toplam geçerli oyların tek başına veya birlikte en az yüzde beşini almış olan siyasi partiler,

c) En az yüzbin seçmen, aday gösterebilir.

(2) Aday gösterilmek, kişinin yazılı muvafakatine bağlıdır.

(3) Aday gösterme süresinin sona erdiği tarihten itibaren hiçbir şekilde yeni aday gösterilemez.”

MADDE 6- 6271 sayılı Kanununun 8 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Siyasi partilerce aday gösterilme

MADDE 8- (1) Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan siyasi partiler grup kararıyla, diğer siyasi partiler ise tüzüklerinde gösterilen yetkili organlarının kararıyla Cumhurbaşkanlığına aday gösterebilirler.

(2) Yüksek Seçim Kurulu tarafından ilân edilen süre içinde, adayların isimleri, muvafakat belgeleri ve gerekli diğer belgelerle birlikte Yüksek Seçim Kuruluna başvurularak aday gösterilmiş olur. Her siyasi parti veya parti grubu ancak bir aday için başvuruda bulunabilir. Bir kişiyi birden fazla siyasi parti grubu veya siyasi parti aday gösterebilir.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(3) Oylamalara tek adayla gidilmesi hâlinde, oylama referandum şeklinde yapılır. Geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir. Oylamada, adayın geçerli oyların salt çoğunluğunu alamaması hâlinde seçim yenilenir ve kesin sonuçların ilanından sonra gelen kırkbeşinci günü takip eden ilk pazar günü sadece Cumhurbaşkanı seçimi yapılır.

(4) Cumhurbaşkanının görev süresinin dolması veya seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi ya da seçimlerin tamamlanamaması hâlinde, yenisi göreve başlayıncaya kadar mevcut Cumhurbaşkanının görevi devam eder.

(5) Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sona erer.”

MADDE 5- 6271 sayılı Kanunun 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 7 - (1) Cumhurbaşkanlığına;

a) Siyasi parti grupları,

b) En son yapılan milletvekili genel seçiminde toplam geçerli oyların tek başına veya birlikte en az yüzde beşini almış olan siyasi partiler,

c) En az yüzbin seçmen, aday gösterebilir.

(2) Aday gösterilmek, kişinin yazılı muvafakatine bağlıdır.

(3) Aday gösterme süresinin sona erdiği tarihten itibaren hiçbir şekilde yeni aday gösterilemez.”

MADDE 6- 6271 sayılı Kanununun 8 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Siyasi partilerce aday gösterilme

MADDE 8- (1) Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan siyasi partiler grup kararıyla, diğer siyasi partiler ise tüzüklerinde gösterilen yetkili organlarının kararıyla Cumhurbaşkanlığına aday gösterebilirler.

(2) Yüksek Seçim Kurulu tarafından ilân edilen süre içinde, adayların isimleri, muvafakat belgeleri ve gerekli diğer belgelerle birlikte Yüksek Seçim Kuruluna başvurularak aday gösterilmiş olur. Her siyasi parti veya parti grubu ancak bir aday için başvuruda bulunabilir. Bir kişiyi birden fazla siyasi parti grubu veya siyasi parti aday gösterebilir.

(İstanbul Milletvekili Mustafa Şentop ve Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı'nın Teklifi)

(3) Adaylarla ilgili bilgi ve belgelerde eksiklik tespit edilmesi hâlinde, Yüksek Seçim Kurulunca, ilgili siyasi partilere eksikliklerin giderilmesi için beş günlük süre verilir.

(4) Eksiklikleri, verilen süre içinde gidermeyen siyasi partiler, aday göstermekten vazgeçmiş sayılır.”

MADDE 7- 6271 sayılı Kanuna 8 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 8/A maddesi eklenmiştir.

“Seçmenler tarafından aday gösterilme

MADDE 8/A- (1) Cumhurbaşkanlığına en az yüzbin seçmenin yazılı teklifiyle aday gösterilebilir.

(2) Seçmenlerce aday gösterilmek isteyen kişi,

a) Kimlik ve açık adres bilgilerini ihtiva eden başvuru dilekçesi ve seçilme yeterliğine ilişkin belgelerle,

b) En yüksek derecedeki Devlet memuruna mali haklar kapsamında yapılmakta olan her türlü ödemelerin bir aylık brüt tutarının on katının ilgili maliye veznesine emaneten yatırıldığına dair makbuzla,

Yüksek Seçim Kuruluna bizzat başvurur.

(3) Yüksek Seçim Kurulu, başvuru dilekçesi ve eklerini iki gün içinde inceler. İnceleme sonucunda:

a) Başvuranın, seçilme yeterliğinin bulunmadığının tespit edilmesi halinde, başvuru reddedilir. Başvuran bu kararın bildirilmesinden itibaren iki gün içinde dilekçeyle yeniden inceleme talebinde bulunabilir. Yüksek Seçim Kurulu, bu talebi üç gün içinde karara bağlar.

b) Bilgi ve belgelerde eksiklik bulunması halinde, eksikliklerin tamamlanması için iki gün süre verilir. Bu süre içinde eksiklikler tamamlanmadığı takdirde başvuru reddedilir.

(4) Yüksek Seçim Kurulu, başvurusu kabul edilen kişileri ilan eder. Seçmenler, ancak bu ilanda belirtilen kişilerden sadece biri için bir kez teklifte bulunabilirler.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(3) Adaylarla ilgili bilgi ve belgelerde eksiklik tespit edilmesi hâlinde, Yüksek Seçim Kurulunca, ilgili siyasi partilere eksikliklerin giderilmesi için beş günlük süre verilir.

(4) Eksiklikleri, verilen süre içinde gidermeyen siyasi partiler, aday göstermekten vazgeçmiş sayılır.”

MADDE 7- 6271 sayılı Kanuna 8 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 8/A maddesi eklenmiştir.

“Seçmenler tarafından aday gösterilme

MADDE 8/A- (1) Cumhurbaşkanlığına en az yüzbin seçmenin yazılı teklifiyle aday gösterilebilir.

(2) Seçmenlerce aday gösterilmek isteyen kişi;

a) Kimlik ve açık adres bilgilerini ihtiva eden başvuru dilekçesi ve seçilme yeterliğine ilişkin belgelerle,

b) En yüksek derecedeki Devlet memuruna mali haklar kapsamında yapılmakta olan her türlü ödemelerin bir aylık brüt tutarının on katının ilgili maliye veznesine emaneten yatırıldığına dair makbuzla

Yüksek Seçim Kuruluna bizzat başvurur.

(3) Yüksek Seçim Kurulu, başvuru dilekçesi ve eklerini iki gün içinde inceler. İnceleme sonucunda:

a) Başvuranın, seçilme yeterliğinin bulunmadığının tespit edilmesi hâlinde, başvuru reddedilir. Başvuran bu kararın bildirilmesinden itibaren iki gün içinde dilekçeyle yeniden inceleme talebinde bulunabilir. Yüksek Seçim Kurulu, bu talebi üç gün içinde karara bağlar.

b) Bilgi ve belgelerde eksiklik bulunması hâlinde, eksikliklerin tamamlanması için iki gün süre verilir. Bu süre içinde eksiklikler tamamlanmadığı takdirde başvuru reddedilir.

(4) Yüksek Seçim Kurulu, başvurusu kabul edilen kişileri ilan eder. Seçmenler, ancak bu ilanda belirtilen kişilerden sadece biri için bir kez teklifte bulunabilirler.

(İstanbul Milletvekili Mustafa Şentop ve Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı'nın Teklifi)

(5) Seçmenler, adaylık teklifi için kayıtlı oldukları ilçe seçim kuruluna bizzat başvururlar. Başvuranın, seçmen niteliğine sahip olduğu ve daha önce aday teklifinde bulunmadığı tespit edildikten sonra, ilan edilen listedeki kişiler arasından tercih yaptırılarak adayın bilgilerini ihtiva eden form imzalatılır ve elektronik ortamda da kaydedilir. Başvuran seçmene, aday teklifinde bulunduğu dair belge verilir. Aday gösterme formları, elektronik ortamda Yüksek Seçim Kuruluna iletilir ve fiziki olarak ilçe seçim kurullarında saklanır.

(6) Belirlenen süre içinde yüzbin seçmen tarafından teklif edilen kişiler, geçici aday listesinde gösterilir.

(7) Yüzbin seçmen tarafından aday teklifinde bulunulması veya ölüm hallerinde maliye veznesine emaneten yatırılan tutar, seçimden sonra talep üzerine ilgiliye iade edilir. Diğer hallerde bu tutar, Hâzineye gelir kaydedilir.

(8) Aday teklifine ilişkin işlemler için ilçe seçim kurullarında yeteri kadar personel görevlendirilir ve gerekli tedbirler alınır.

(9) Aday teklifine ilişkin başvuru ve formların şekli ile yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlı seçmenlerin aday göstermeleri dâhil bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esaslar Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.”

MADDE 8- (1) 298 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “yurt dışında sandık kurulmasına karar verilen temsilciliklerin görev çevreleri gözetilerek ve” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

(2) 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 3 üncü maddesine “olarak;” ibaresinden sonra gelmek üzere “Cumhurbaşkanı,” ibaresi eklenmiştir.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(5) Seçmenler, adaylık teklifi için kayıtlı oldukları ilçe seçim kuruluna bizzat başvururlar. Başvuranın, seçmen niteliğine sahip olduğu ve daha önce aday teklifinde bulunmadığı tespit edildikten sonra, ilan edilen listedeki kişiler arasından tercih yaptırılarak adayın bilgilerini ihtiva eden form imzalatılır ve elektronik ortamda da kaydedilir. Başvuran seçmene, aday teklifinde bulunduğu dair belge verilir. Aday gösterme formları, elektronik ortamda Yüksek Seçim Kuruluna iletilir ve fiziki olarak ilçe seçim kurullarında saklanır. Aday gösterilmek isteyen kişinin talebi hâlinde, hakkında aday teklifinde bulunanlara ilişkin formlar ve diğer bilgiler kendisine verilir. İtiraza ilişkin hususlar Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenir.

(6) Belirlenen süre içinde yüzbin seçmen tarafından teklif edilen kişiler, geçici aday listesinde gösterilir.

(7) Yüzbin seçmen tarafından aday teklifinde bulunulması veya ölüm hallerinde maliye veznesine emaneten yatırılan tutar, seçimden sonra talep üzerine ilgiliye iade edilir. Diğer hallerde bu tutar, Hâzineye gelir kaydedilir.

(8) Aday teklifine ilişkin işlemler için ilçe seçim kurullarında yeteri kadar personel görevlendirilir ve gerekli tedbirler alınır.

(9) Aday teklifine ilişkin başvuru ve formların şekli ile yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlı seçmenlerin aday göstermeleri dâhil bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esaslar Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.”

MADDE 8- (1) 298 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “yurt dışında sandık kurulmasına karar verilen temsilciliklerin görev çevreleri gözetilerek ve” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

(2) 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “olarak;” ibaresinden sonra gelmek üzere “Cumhurbaşkanı,” ibaresi eklenmiştir.

(İstanbul Milletvekili Mustafa Şentop ve Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı'nın Teklifi)

(3) 2839 sayılı Kanunun;

a) 3 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "550'dir" ibaresi "600'dür" şeklinde,

b) 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan "dört yılda bir" ibaresi "beş yılda bir Cumhurbaşkanı seçimi ile birlikte aynı gün" şeklinde, ikinci fıkrasında yer alan "dört" ibaresi "beş" şeklinde ve "doksan" ibaresi "altmış" şeklinde,

c) 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Yirmibeş" ibaresi "Onsekiz" şeklinde, değiştirilmiştir.

MADDE 9- (1) Bu Kanunla;

a) 2839 sayılı Kanunun;

1) 3 üncü ve 16 ncı maddeleri ile 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklikler, birlikte yapılacak ilk Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerine ilişkin takvimin başladığı tarihte,

2) 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasında yapılan değişiklikler, birlikte yapılan ilk Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının göreve başladığı tarihte,

b) 6271 sayılı Kanunun;

1) Değiştirilen 3 üncü maddesinin birinci ve yedinci fıkraları, değiştirilen 4 üncü maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları, değiştirilen 7 ncı maddesi ve 8 inci maddesinde yapılan değişiklikler ile Kanuna eklenen 8/A maddesi, birlikte yapılacak ilk Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerine ilişkin takvimin başladığı tarihte,

2) Değiştirilen 3 üncü maddesinin birinci ve yedinci fıkraları hariç diğer fıkraları, değiştirilen 4 üncü maddesinin dördüncü ve beşinci fıkraları,

c) Yapılan diğer değişiklikler yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 10- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(3) 2839 sayılı Kanunun;

a) 3 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "550'dir" ibaresi "600'dür" şeklinde,

b) 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan "dört yılda bir" ibaresi "beş yılda bir Cumhurbaşkanı seçimi ile birlikte aynı gün" şeklinde, ikinci fıkrasında yer alan "dört" ibaresi "beş" şeklinde ve "doksan" ibaresi "altmış" şeklinde,

c) 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Yirmibeş" ibaresi "Onsekiz" şeklinde, değiştirilmiştir.

MADDE 9- Bu Kanunun;

a) 2 ncı maddesi, 3 üncü maddesiyle değiştirilen 6271 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin birinci ve yedinci fıkraları, 4 üncü maddesiyle değiştirilen 6271 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları, 5 inci, 6 ncı ve 7 ncı maddeleri, 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendi ve 2839 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında değişiklik yapan 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendi hükmü, birlikte yapılacak ilk Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimine ilişkin takvimin başladığı tarihte,

b) 3 üncü maddesiyle değiştirilen 6271 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci ve altıncı fıkraları, 4 üncü maddesiyle değiştirilen 6271 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrası ve 2839 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasında değişiklik yapan 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendi hükmü, birlikte yapılacak ilk Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının göreve başladığı tarihte,

c) Diğer hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 10- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.